

بوته اندازی مذهب - دو صفحه اول متن وحاشیه مذهب مرصع عالی که در میان هر صفحه در ترجمی ه سطر از آغاز مقدمه مشور ، به سفیداب تحریر دار روی متن زر بوته اندازی نوشته شده - دو صفحه آغاز غزلیات بین سطور طلائع اندازی منقش و این دو صفحه چهار لوح سه لچکی مذهب لاجوردی دارد - دو لوح مذهب مرصع عالی که در کتیبه یکی عنوان قصاید و در دیگری « فالله خیر حافظاً » بخط رقاع عالی بسفیداب تحریر دار روی متن زر بوته اندازی نوشته شده است - سه مجلس تصویر مینیاتور عالی - ۴۳۲ صفحه ، هر صفحه ۱۲ سطر ، هر سطر یک بیت - ۸ سلیتمتر - خط نستعلیق نیمه و دانگ متوسط - رقم حسن کتاب - تاریخ تحریر سال ۹۶۳ . (شماره ۱۲۲۳۴)

نسخه مشتمل است بر :

دیباچه محمد گلندام - قصاید - غزلیات (مرتب) - ساقی نامه ها
مقطعات - رباعیات .

اوراق دیباچه مشوش و متن عبارات آن با سایر دیباچه ها اختلاف دارد .

آغاز : « حمد بیحد و ثنای بیحد و سپاس بی قیاس خدواندیرا ، »
آغاز قصاید :

« شد عرصه جهان چو بساط ارم جوان

از بر تو سعادت شاه جهان ستان »

آغاز غزلیات : مانند نسخه پیش

پایان :

« بید است کزان طرف چه بر بست کمر

تا سن ز کمر چه طرف بر خواهم بست »

« تم الكتاب ... علی یدالافتقر الاحقر حسن الکاتب غفرالله ذنوبه

و ستر عیوبه سنه ثلاث و ستین و تسعمائة »

همگی یادداشتها و بیتهای را محو کرده‌اند و بسال ۱۳۳۳ دوباره
بکتابخانه مسترد گردیده است

(۴۷۴)

حافظ سیرازی

باندازه ۲۰۰ x ۳۴۲ - جلد ساغری مشکی قرنج و سرقرنج و
گوشه بریده ضربی زمینه زرین بوته قهوه‌ای برجسته ، اندرون تیساج
ساده تریاکمی - صفحات متن وحاشیه شده ، کاغذ متن ختائی قهوه‌ای
زرفشان ، حاشیه سمرقندی سفید جدول زرین مور زده - دو صفحه اول
متن وحاشیه مذهب مرصع عالی در وسط هر صفحه هفت مصراع از آغاز
غزلیات نوشته شده و بین سطور طلااندازی نقش و بالای هر دو صفحه
وصالی شده است - ۳۹۵ صفحه ، هر صفحه ۱۴ سطر ، هر سطر یک بیت
۷۷ میلیمتر - خط نستعلیق کتابت جلی خوش - بدون رقم و تاریخ
تحریر (قرن ۱۰) (شماره ۲۶۷)

احتمال قوی سیدهم که نسخه بخط سلطان محمد خندان شاگرد
سلطانعلی شهدی باشد و حتی تذهیب نسخه را عمل سلطان محمد
سیدانم و نظیر این خط و تذهیب بخط و عمل سلطان محمد خندان
متعدد دیده‌ام .

نسخه مشتمل است بر :

غزلیات (مرتب) - مخمسات - مقطعات - ساقی نامه ها - مثنویها
رباعیات .

آغاز مانند نسخه پیش

بایان :

« یگانه سعدی ثانی محمد حافظ

ازین سراجہ فانی بہاغ جنت رفت »

نسخہ از مملکت محمد طاہر مخاطب صنف شکن خان ہودہ و در تاریخ سال چہار دہم جانوس عالم گیر پادشاہ تقدیم وی کردہ است و بعدہا نسخہ بتصرف میرزا مہدیخان نادرہی در آمدہ و آخر نسخہ مہر او ہست - بسال ۱۲۳۲ از عرض فتعلیشاہ گذشتہ و بالای صفحہ اول نام وی ہسفیداب در ترجمی روی متن زرنوشتہ شدہ است و بسال ۱۲۸۲ از عرض ناصرالدین شاہ گذشتہ و بالای صفحہ اول مہر او ہست

(۴۷۵)

حافظ

باندازہ ۱۴۰ x ۲۲۵ - جلد مقوای روغنی ممتاز ہوم زرک -
ترنج و سرترنج ہوم مشکمی کہ در ترجمہا تصویر زن جوانی نقاشی شدہ
است حاشیہ ہوم آلبالوئی ہوتہ ریزہ نقاشی ، اندرون ہوم مشکمی تصویر
زن جوانی ؛ باشاخ و شکوفہ مذہب ، حاشیہ ہوتہ ریزہ نقاشی - صفحات
متن و حاشیہ شدہ ، کاشڈ متن قطعہ ختائی ، کاشڈ حاشیہ فرنگی آہار
و مہرہ کشیدہ و بین سطور تماماً طلا اندازی و بین مصرعہا تسسہ
مذہب منقش - سرسخنہا عموماً مذہب مرصع جای عنوانہا طلا کشیدہ
خالی - حواشی یک جدول دندان موشی مذہب - دو صفحہ اول متن
و حاشیہ بین سطور طلا اندازی منقش ، حاشیہ ہوتہ اندازی مذہب
عالی کہ در چہار ترنج روی متن لاجورد ہوتہ اندازی بخط ثلث خوش
بزر نام و القاب ناصرالدین شاہ نوشتہ شدہ - بکک سر لوح مذہب عالی

که در کتیبه آن بشرح حاشیه در ترنجی عنوان کتاب نوشته شده -
 تزیینات متن کتاب قدیم و تزیینات حاشیه جدید و ظاهراً بامرناصرالدین
 شاه نسخه مرتب و تزیین آن تکمیل شده است - ۳۷۰ صفحه ، هر
 صفحه ۱۲ سطر ، هر سطر یک بیت ۷۲ میلیمتر - خط نستعلیق کتابت
 عالی - بدون رقم و تاریخ تحریر (نیمه دوم قرن ۱۰ تا نیمه اول قرن
 ۱۱) - (شماره ۲۷۰)

نسخه مشتمل است بر :

غزلیات (مرتب) - مقطعات - دورنماعی

آغاز مانند نسخه پیش

بابان :

« ما عاشق و رندوست عالم سوزیم

با ما منشین و گرنه بدنام شوی »

سال ۱۲۸۲ ازعرض ناصرالدین شاه گذشته و پشت صفحه

اول مهر او را دارد.

(۴۷۶)

دیوان

حافظ

باندازه ۱۴۵ × ۲۲۲ - جلد ساغری مشکی ترنج و نیمترنج و
 سر ترنج و حاشیه بریده ضربی حاشیه سنگنه مذهب - صفحات متن و
 حاشیه نده ، کاغذ متن بخارائی افشان ، کاغذ حاشیه اصفهائی نباتی
 یک حاشیه ، بار یک طلا اندازی - بین مصراعها تسمه مذهب منقش
 سر غزلها بخط رناع خوش بسفیداب تحریر دار روی متن زر یوته اندازی

صفحه اول متن و حاشیه مذهب مرصع عالی که در میانه صفحه در
ترنجی روی متن لاجوردی این رباعی بخط رقاع خوش بسفیداب نوشته
شده است

تا طبع ترا نماند بروای سخن نامد گهری برون ز دریای سخن
وانگونه که بدرسول ما ختم رسل بر طبع تو ختم گشت انشاء سخن
و این صفحه صفحه دیگری در مقابل دانسته که اکنون باقظ است.

صفحه دوم یک مجلس بیثباتور خوش تصویر جوان باز داری
است که چهره آنرا محو کرده اند - دو صفحه آغاز متن کتاب متن و
حاشیه مذهب مرصع عالی که در میان هر صفحه ۶ مصرع از آغاز دیوان
نوشته شده که بعضی کلمات آن محو گردیده است . ۳۳۸ صفحه ،
هر صفحه ۱۲ سطر ، هر سطر یک بیت ۷۵ میلمتر - خط نستعلیق
کتابت عالی - رقم عماد الحسنی - تاریخ تحریر ۱۰۰۳ (شماره -
۱۱۰۶۴)

نسخه مشتمل است بر :

غزلیات (مرتب) - مخمس - مقطعات - مافی نامه ها - مثنویها
رباعیات .

آغاز : مانند نسخه پیش .

پایان :

« و ازت که یکس نمیتوانم گفتن

هم با دل خویش گفتم آنرا تا روز

« تمت الكتاب بعون المالك الوهاب في سنة ثلاث و الف الهجرية

النبوية . ففهر عماد الحسنی »

با اینکه نسخه رقم صریح « عماد الحسنی » را دارد ، برمن

مسلم است که رقم آن الحاقی و نسخه با احتمال نزدیکه به یقین بخط

شاه قاسم خوشنویس همزمان میر عماد است. مراجعه و مطابقت این نسخه با نسخه شماره ۲۶۵ کتابخانه این حدس را تأیید می کند. تمامی یادداشتها و مهرها را محو کرده اند و معلوم نیست در چه تاریخ بکتابخانه وارد شده است.

(۴۷۷)

دیوان

حافظ

باندازه ۱۶×۲۷۲ - جلد مقوای ابره تیماج مشکی تریج و نیمترینج و لچکی منگنه سرخ اندرون میشن سرخ جدید - صفحات متن وحاشیه ، کاغذ متن قطعه سمرقندی زرقشان غبار جدول زرین کاغذ حاشیه الوان که بعضی نفس عکاسی قدیم و بعضی حلکاری دارد و بعضی ساده است - بعضی صفحات تسمه مذهب دارد و مقداری از سر سختهها طلااندازی و بعضی مرصع است - یک سر لوح مذهب مرصع خوش فرسوده - آخر نسخه دولچکی مذهب مرصع و بین عبارات که در آخر نوشته شده طلااندازی است - دو مجلس تصویر مینیاتور عالی در متن و یک صفحه تصویر در پایان نسخه که ریختگی دارد ۲۶۹ صفحه ، هر صفحه ۱۴ سطر ، هر سطر یکت بیت - خط نستعلیق کتابت عالی - رقم شاه قاسم - تاریخ تحریر سال ۱۰۰۳ . (شماره ۲۶۱) نسخه مشتمل است بر :

غزلیات (سرنب) - مافی نامه ها - رباعیات .

آغاز مانند نسخه پیش .

پایان :

« ما مست و خراب و زنده عالم سوزیم

یا ما منشین و گرنه بدنام شوی »

الامر نواب فامدار عدالت شعار منطانی بیرام علی
چکنی تحریر یافت . تمت الکتاب بعون الملک الوهاب فی تاریخ غره
شهر شوال سنه ۱۰۰۳ . کتبه العبد المذنب شاه قاسم الکتائب غفر
ذنوبه و ستر عیوبه . «

نسخه فرسوده و ناقص و تعمیر شده است . از غزلیات قافیه دال
نا تمام و تا حرف سین ساقط است .
بسال ۱۲۸۲ از عرض ناصرالدین شاه گذشته و در حاشیه صفحه
اول مهر او را دارد .

(۴۷۸)

حافظ

باندازه ۱۵۳ × ۲۵۳ - جلد باغری مسکی تریج و نیمترنج
و سر تریج و گوشه متگنه ، حاشیه متگنه مذهب جدید - صفحات متن
و حاشیه قطعه سازی کاغذ ختائی جدول زرین خواشانی الوان حلکاری
و تشعیر سازی عالی - سر غزلها مذهب - جای عنوان ها بیاض - یک
سر لوح مذهب مزدوج عالی که در کتیبه آن روی متن زر « بسمله »
نوشته شده است - ۳۹۶ صفحه ، هر صفحه ۱۴ سطر ، هر سطر یک
بیت ۸۰ میلیمتر - خط نستعلیق کتابت جلی عالی - رقم شاه قاسم -
تاریخ تحریر سال ۱۰۱۰ . (شماره ۱۶۵)

غزلیات (مرتب) - مثنویها - ساقی نامه ها - ترجیع
و ترکیب بند مقطعات - رباعیات .

آغاز مانند نسخه پیش

پایان :

« چون گرم شود زباده ما را رنک و بی

منت نبریم یکجگو از حاتم طی »

« تمت الكتاب بعون الملك الوهاب في شهر ذي حجه
 ١٠١٠ كتيبه المذنب شاه قاسم غفر ذنوبه . »
 بسال ١٢٥١ وارد كتابخانه ناصرالدين شاه هنگام وليعهدى
 او شده است و در پشت صفحه اول و آخر يادداشت و تصوير سياه قلم
 بخط ناصرالدين شاه با مهر وليعهدى او دارد .
 بسال ١٢٨٢ از عرض كتابخانه گذشته و در حاشيه صفحه اول
 مهر ناصرالدين شاه را دارد .
 (٤٧٩)

حافظ

باندازه ٢٥٥ x ٤٠٠ - جلد مقواى روشنى متوسط بوم رزك
 ترنج و سرترنج و گوشه بوم سبز گل و بوته نقاشى ، اندرون بوم سرخ
 ترنج و سر ترنج و حاشيه بوم سبز بوته اندازى مبنذل (اندرون جلد
 و حاشيه كاغذ سمرقندى الوان - بين سطور طلا اندازى ، هر صفحه
 حاشيه دارد يكي باربك كه تشعير سازى است يكي عريض كه عموماً
 حلكارى خوش منقش بنقوش مختلف است - نقش حاشيه صفحه اول
 جديد است - دو صفحه اول بين سطور و بصراعها طلا اندازى منقش
 و چهار لوح كوچك مذهب مرصع و يكتا سر لوح مذهب مرصع عالى
 دارد - ٣٧٦ صفحه ، هر صفحه ١٤ سطر ، هر سطر يك بيت - خط
 نستعليق دو دانگ متوسط - رقم حكيم ركن الدين مسعود - تاريخ
 تحرير سال ١٠٣٩ (شماره ٤٧٥٣)
 نسخه شتمنل است بر :
 غزليات (مرتب) - قصايد - مقطعات - سافى نامه ها - مثنويها
 رباعيات .

آغاز : مانند نسخه پیش

پایان :

« من جهد همی کنم قضا می گوید

بیرون ز کفایت توکاری دگرست »

« بتاريخ روز چهارشنبه منتصف شهر شعبان سال هزار و سی و نه در دارالخلافة اكره حماها الله عن الافات والمكاره سمت اختتام وقت بدستياری قلم شكسته رقم بنده عاصی كثیر المعاصی كمتريين - مخلوقات الهی حكيم ركن الدين مسعود الشهير بحكيم ركن غفرالله ذنوبه وستر الله عيوبه بحق محمد وآله و عترته الطيبين

« كلکم خطی چو آب روان سر بصفحه داد

گفتم بروی خاک بماند نشان من

جا جا ز رتبه قلم من سخن کنند

جائی فتاده هر قلم استخوان من

« لکاتبه الضعیف حکیم تعاووز الله تعالی عن سیئاته و السلام

تم . »

چهار موضع بعد از صفحه ۵۹ ر ۱۸۹ ر ۲۱۷ ر ۲۴۳ ر لااقل

یک ورق ساقط دارد .

انتقالی از کتابخانه اندرون

(۴۸۰)

حافظ

باندازه ۱۶۵ x ۲۶۵ - جلد ساغری مشکی ترنج و نیمترنج

وسر ترنج و گوشه بریده ضربی زمینه طلا بوته عنابی ، اندرون میشن

سرخ جدول مذهب - صفحات متن و حاشیه ، کاغذ متن خائبالغ جدول
زرین حاشیه حنائی که تمام حواشی حلکاری عالی بزیر الوانست -
دو صفحه اول مقدمه و قصاید و غزلیات و مخمسات بین سطور طلائع اندازی
منقش و بین مصرعها تسعه لاجورد مذهب - چهار سر لوح مذهب
مربع عالی که در کتیبه هریک روی متن زر بسفیداب تحریر دار عنوان
هر قسمت نوشته شده است - ۴۴۲ صفحه ؛ هر صفحه ۱۵ سطر ، هر
سطر یک بیت ۸۸ میلیمتر - خط متن نستعلیق کتابت جلی عالی و
عبارات عربی نسخ کتابت خوش بزیر و لاجورد - بدون رقم و تاریخ تحریر
(قرن ۱۱) (شماره ۱۳۲۰۷)

نسخه مشتعل است بر :

مقدمه منشور گلندام - قصاید - غزلیات - مخمسات - باقی ناده ها
ترجیعات - مثنویات - مقطعات - رباعیات .

آغاز :

« حمد بیحد و ثنای بیحد و سپاس بی قیاس حضرت خداوندی را

پایان :

« یگانه سعدی ثانی محمد حافظ

از این سراچه فانی پدار رحمتشند »

بعد از صفحه ۱۹ تا ۱۳۰ صفحات مشوش و لااقل یک ورق
ساقط دارد .

نسخه در تملک میرزا مهدیخان نادری بوده و بعد بکتابخانه
فتحعلیشاه وارد شده است . تمامی یادداشتها و مهرها را محو کرده اند
و فقط اثر مهر میرزا مهدیخان و ترنجی که معمولا در حاشیه صفحه اول
برای ثبت نام فتحعلیشاه رسم شده باقی است و چند کلمه از یاد داشت
بخط میرزا عبدالوهاب معتمد الدوله .

حافظ

باندازه ۱۰۳ × ۱۸۰ - جلد تیماج آلبالوئی گل اشرفی منگنه
مذهب - کاغذ ترمه - تمامی صفحات متن و حاشیه بوته اندازی مذهب
منقش بین مصراعها تسعه مذهب و سر هر قطعه شعر دولوح بوته اندازی
مذهب - دو صفحه اول و آغاز غزلیات بین سطور طلا اندازی - سه
مربوح مذهب مرصع خوش - ۳۵۵ صفحه ، هر صفحه ۱۶ سطر ، هر
سطر یک بیت ۶۵ میلیمتر - خط نیکسته نستعلیق کتابت خوش -
بدون رقم - تاریخ تحریر سال ۱۱۲۲ . (شماره ۲۷۱)

آغاز نسخه مشتمل است بر :

مقدمه منثور گندام - قصاید - غزلیات (مرتب) - مثنویات -
ساقی نامه ها - مقطعات - ترجیعات - مخمسات - رباعیات .

آغاز :

« حمد بیعد و ثنای بیعد و ستایش بی قیاس حضرت خداوند را

بایان :

« نه هفت هزار سال شادی جهان

با محنت هفت روزه غم می ارزد »

« تمت الكتاب بعون الملك الوهاب ديوان خواجه حافظ

شیرازی رحمه الله بتاريخ شهر ربيع الاولى سنة ۱۱۲۲ »

(در پایان مقدمه تاریخ شهر ربيع الثاني سنة ۱۳۱۱ دارد که

ظاهراً سهو القلم است و باید همان ۱۱۲۲ باشند)

بسال ۱۲۸۲ از عرض ناصرالدین شاه گذشته است

حافظ

باندازه ۸۵ × ۱۵۵ - جلد مقوای روغنی خوش بوم نارنجی
گل و بوته نقاشی ، حاشیه بوم سرخ گل ریزه ، اندرون بوم سرخ
بوته نرگس و شکوفه ، حاشیه باریک مشکی مذهب - کاغذ ترمه
جدول و کمند زرین - تمامی صفحات حاشیه بوته اندازی - دو صفحه
اول و آغاز قصاید و غزلیات متن و حاشیه ، بین سطور طلاندازی حاشیه
تسعیر سازی مذهب - از آغاز کتاب تا غزلیات بین سطور طلاندازی
و در هر قطعه شعر دو سرلوح مزدوج مذهب مرصع خوش - ۴۷ صفحه
هر صفحه ۳ سطر ، هر سطر یک بیت ۵۵ میلیمتر - خط شکسته
نستعلیق کتابت خفی خوش - رقم محمد عیسی - تاریخ تحریر سال
۱۱۹۹ . (شماره ۲۶۴)

نسخه مشتمل است بر :

دیباچه مشور - قصاید - غزلیات (مرتب) - ساقی نامه ها -
مثنویات - ترجیعات - مقطعات - مخمسات - رباعیات .

آغاز مانند نسخه پیش

بابان :

« سخن که آمده بود از نهم سپهر برون

دگر بچرخ برین رفته و بوم گرفت »

تمت الدیوان اعجوبة البشر اظهر من الشمس والقمر خواجه
محمد شیرازی اوصله الله الى جوار قطب القیاسة ، روز یکشنبه هشتم
سهر رجب المرجب سنه تسع و تسعون ومائة بعد الالف من الهجرة -

النبوی صلی اللہ علیہ وآلہ ، حرره العبد المذنب محمد عیسی محمد جعفر
تغفر اللہ ذنوبها و ستر عیوبها .»

بسال ۱۲۸۲ از عرض ناصرالدین شاه گذشتہ و پشت صفحہ اول
مہر اورا دارد .

(۴۸۳)

حافظ

باندازه ۱۷۵ × ۲۹۰ - جلد نقوای روحنی ابرہ چلوار خوش
بوم زرد بوته اسلیمی ، حاشیہ بوم مشکئی بوته مذهب ، اندرون بوم
ماشئی بوته و جدول مذهب - صفحات متن و حاشیہ کاغذ متن اصفہانی
حاشیہ عربی فرنگی و حاشیہ باریک آتشی رنگ با دو جدول کمند
زوبن - دو صفحہ اول و دو صفحہ در میان کتاب بین سطور طلائاندازی
و حاشیہ بوته اندازی مذهب منقش - دو سر لوح مذهب مرصع خوش
۲۹۵ صفحہ ، ہر صفحہ ۱۸ سطر ، ہر سطر یک بیت ۸۸ میلیمتر -
خط شکستہ نستعلیق خوش کناہت - رقم محمد مہدی کاتب السلطان
فراہانی - تاریخ تحریر سال ۱۲۳۶ (شماره ۲۶۲)

نسخہ مشتمل است بر :

غزلیات - سافى نامه ها - رباعیات .

آغاز : مانند نسخہ پیش

بایان :

« خاموش نشین کہ وقت خاموشی تست

دم درکش و جام عشق را پر می کن »

« کتبہ کاتب الحضرت السلطانی محمد مہدی الحسینی -

الفراهانی سنه ۱۲۳۶ مائین و ثلاث وست بعد الالف من الهجرة
التبوية على مهاجرها الف الف سلام و تحية «
بسال ۱۲۸۲ از عرض ناصرالدين شاه گذشته و در حاشيه صفحه
اول مهر او را دارد .

(۴۸۴)

ديوان

حافظ

باندازه ۱۱۰ x ۱۸۵ - جلد مقوای روغنی عالی بوم مذهب
ترنج و لچکی و حاشیه بوم شکی گل و بوته ریزه نقاشی ، اندرون بوم
سرخ بوته شکوفه جدول زرین - کاغذ ترمه جدول و کمند زرین
صفحات تماماً بین سطور طلا اندازی بین مصراعها تسمه تشعیر سازی
در سر هر غزل دو لوح تشعیر سازی مذهب عالی - دو صفحه اول
متن و حاشیه مذهب مرصع عالی - یک لوح مذهب مرصع ممتاز
۳۹۸ صفحه ، هر صفحه ۱۵ سطر . هر سطر یک بیت . ۶ میلیتر خط
شکسته نستعلیق کتابت خفی عالی - رقم سید علی شیرازی تاریخ
تحریر سال ۱۲۵۹ (شماره ۲۶۳)

نسخه مشتمل است بر :

غزلیات (مرتب) - مثنویات - ساقی نامه ها - ترجیعات - مخمسات
رباعیات - مقطعات .

آغاز : مانند نسخه پیش

پایان :

« گر تشنه فیض رحمتی ای حافظ

صرجشمه او ز ساقی کوثر پرس »

« بجهة اتحاف هدای اعلیحضرت . . . السلطان محمد پادشاه

غازی خلد الله قوام اقباله و دولته تحریر این کتاب مستطاب نمود کمترین داعیان دولت ابد پیوند قاهره ، غرقه بحر گنه سیدعلی الحسینی الشیرازی . بتاریخ شهر ذی قعدة الحرام من شهر رمنه ۱۲۵۹ یسال ۱۲۸۲ از عرض کتابخانه ناصرالدین شاه گذشته و پشت صفحه اول مهر او را دارد .

(۴۸۵)

حافظ

یاندازه ۱۲۵ x ۲۱۰ - جلد مقوای روغنی بوم زرد ترنج و گوشه زمینه مشکی بوته اندازی مذهب منقش عالی ، اندرون سرخ ترنج و سر ترنج و جدول مذهب - کاغذ فرنگی آبی زرفشان جدول و کمند زرین - عنوانها بمرکب الوان - دو صفحه آغاز نسخه و قصاید و غزلیات متن و حاشیه بین سطور طلا اندازی حاشیه بوته اندازی مذهب عالی سه سرلوح مذهب مرصع عالی - ۲۷۹ صفحه هر صفحه ۲۲ سطر ، هر سطر یک بیت ، ۶۵ میلیمتر - خط شکسته نستعلیق کتابت خفی عالی رقم علی محمد شیرازی - تاریخ تحریر سال ۱۲۶۵ (شماره ۳۰۸۵)

نسخه مشتمل است بر :

مقدمه منور - قصاید - غزلیات (مرتب) - مثنویها - مقطعات
بخمسات - ترجیعات - رباعیات .

آغاز : مانند نسخه شماره ۱۷۶ .

پایان :

« سن بی گنهم مرا چنین می سوزند

ای وای اگر من گنهی داشتمی »

« بجهة پیشکش اقل الخلیقة علی محمد شیرازی بتحریر دیوان شمس الدین محمد المتخلص بحافظ الشیرازی پرداخته بتاریخ شهر جمادی الاول هزار و دوویست و شصت و پنج » (نام کسی را که کتاب باو پیشکش شده است محو کرده‌اند) پشت صفحه اول مهر و نبعهدی مظفرالدین شاه را دارد و بسال ۱۳۲۲ ازعرض گذشته است .

(۴۸۶)

حافظ

باندازه ۱۶۵ x ۲۶۵ - جلد مقوای روغنی عالی بوم مشکی گل و بوته نقاشی ترنج و سر ترنج بوم زرک نقش گل و بلبل و پروانه حاشیه بوم سبز گل و بوته ریزه نقاشی، اندرون بوم سرخ بوته مذهب حاشیه باریک مشکی بوته مذهب که در دو ترنج دو تصویر حافظ و در چهار سرترنج چهار منظره نقاشی شده است - صفحات متن و حاشیه ، کاغذ متن خانبالغ کاغذ حاشیه فرنگی آبی جدول و کمنددار عموداً بوته اندازی مینامازی مذهب بطلای الوان - بین مصراعها تسمه تشعیر سازی مذهب سر غزلها بوته اندازی مذهب و جای عنوان بیاض دو سر لوح و بک سر فصل مذهب سر صغ عالی - بالای صفحه آخر نام ناصرالدین شاه بخط رقاع خوش بزر روی متن لاجورد در ترنج مذهبی نوشته شده است - سه صفحه اول بیاض - ۷۰ صفحه ، هر صفحه ۱۵ سطر ، هر سطر بک بیت ۷۰ میلیمتر - خط نستعلیق کتابت خفی عالی - رقم احمد بن عبدالحمین صدر اصفهانی - تاریخ تحریر سال ۱۳۷۷ . (شماره ۲۷۳)

نسخه مشتمل است بر :

مقدمه مشهور - قصاید - غزلیات (مرتب) - مخمسات - ماقی
نامه ها - مثنویات - مقطعات - رباعیات .

آغاز : مانند نسخه پیش .

« خاموش نشین که وقت خاموشی تست

دم درکش و جام عیش را برسی کن

» برحسب امثال امر السلطان فاضل الدین شاه قاجار . . .

این غلامزاده آستان دولت آشیان احمد بن عبدالحمین خان الحاج
محمد حسینخان صدر اصفهانی بتحریر این کتاب مستطاب حضرت
سپهر رفعت اعلی را خدمت نمود و فرغت فی شهر مسعود ربیع المولود
سنه ۱۲۷۷ هـ .

سال ۱۲۸۲ از عرض گذشته است .

(۴۸۷)

دیوان

حافظ

باندازه ۱۹۵ x ۳۲۰ - جلد تیماج مشکى ترنج و سر ترنج و
حاشیه منگنه پوته مذهب - کاغذ قطعه فرنگی حنائی آهار و مهره کشیده
جدول زرین - دو صفحه اول بین سطور طلا اندازی و بین مصراعها
تسمه مذهب منقش و حاشیه تشعیر سازی مذهب لاجوردی عالی -
دو صفحه آغاز متن غزلیات (متن و حاشیه بین سطور طلا اندازی حاشیه
مذهب مرصع عالی - دو سر لوح مذهب مرصع عالی - تذهیبات نسخه
عمل میرزا یوسف مذهب شیرازی - ۱۱۰ صفحه ، هر صفحه ۱۴ سطر
هر سطر بک بیت - ۱۱ میلیمتر - خط نستعلیق نیمدو دانگ خوش -

رقم عبدالوهاب ادیب - بدون تاریخ (قرن ۱۳) (شماره ۲۷۲)

نسخه مشتمل است بر :

دیباچه منشور - قصاید - غزلیات (مرتب) - ترجیحات - مخمسات
مقطعات - ساقی نامه ها - مثنویات - رباعیات .

آغاز : مانند نسخه پیش

پایان :

« در بی گنهی چنین مرا می سوزند

ای وای اگر من گنهی داشتمی »

« حسب الخواهش آقا میرزا یوسف مذهب ، دیوان
بلاغت ترجمان لسان الغیب خواجه شمس الدین محمدحافظ الشیرازی
طیب الله تربیه . بید اقل السادات قسمت تسویه پذیرفت . کتبه الادیب
بسال ۱۲۸۲ از عرض کتابخانه گذشته است .

(۴۸۸)

دیوان

حافظ

باندازه ۱۳۵ x ۲۳۰ - جلد مقوای روغنی بوم مشکی بوته
اندازی برگ چناری مذهب ممتاز ، حاشیه باریک بوم سبز بوته ریزه
مذهب ، اندرون بوم مشکی) یک بوته گل موسن مذهب ، حاشیه باریک
بوته ریزه مذهب - صفحات متن و حاشیه ، کاغذ متن خانبالغ و حاشیه
ترمه جدول و کمند زرین - بین بطور تماماً طلالاندازی و بین مصراعها
تسمه تشعیر سازی مذهب ممتاز- در سر هرغزل دو لوح مذهب و تمام
صفحات در سر صفحه در سنج مذهب منقشی روی زمینه لاجورد نام
ناصرالدین شاه بقلم زر بخط ثلث خوش نوشته شده است - دو صفحه

اول متن وحاشیه ، حاشیه مذهب مرجع ممتاز - یکک سر لوح مذهب
مرصع ممتاز - ۳۷۴ صفحه ، هر صفحه ۱۲ سطر ، هر سطر یکک بیت
۵۵ میلیمتر - خط شکسته غابر عالی - رقم میرزا محمد علی شیرازی -
تاریخ تحریر سال ۱۲۹۵ . (شماره ۲۷۵)
نسخه مشتمل است بر :

غزلیات (مرتب - ترجیعات - ساقی نامه ها - مثنویها - مقطعات
مخمسات - رباعیات .

آغاز : مانند نسخه شماره ۱۷۹

پایان :

« چون ساغر بادهام که از دلتنگی

چون ناله چنگک بشنوم خون گریم »

بدنبال قصاید ، قصیده‌ای در مدیح ناصرالدین شاه و تقدیم
نسخه باوست که ظاهراً از کاتب نسخه است و اگرچنین باشد ، تخلص
وی « نقیب » است قصیده باین دو بیت تمام میشود :

« کرد مرقوم محمد علی این حافظ شاه

تا که در مخزن شه بهر گهر مخزون شد

ختم شد حافظ شاه از پی تاریخ نقیب

دید ، با حافظ شاه ای عجباً مقرون شد »

« فی شهر رمضان المبارک سنه ۱۲۹۵ »

نسخه بدستور ظل السلطان فرزند ناصرالدین شاه کتایت و تزیین
و تهیه و بسال ۱۳۰۵ تقدیم ناصرالدین شاه شده است

(۴۸۹)

حافظ

باندازه ۱۸۰ × ۲۹۳ - جلد ساغری تریج و سر تریج و جدول

مذهب ، اندرون تیماج سرخ ترنج و جدول مذهب - کاغذ کشمیری
 زرفشان غبار تمامی صفحات دو جدول عریض زرد یکک حاشیه و یک
 لچکی تشعیرسازی مذهب دارد - عناوین بسرخی - سر فصلهای مذهب
 مرصع خوش متعدد - صفحه اول متن و صفحه ۱۰ تماماً مذهب مرصع
 خوش که دو بیت از اول دیوان در میان نوشته شده و بین بطور طلا
 اندازی است و در حاشیه سفلچکی مذهب مرصع دارد - ۷۳۶ صفحه
 هر صفحه ۱۱ سطر یک بیت ۷۵ میلیمتر - در متن و سطوری مختلف
 در حاشیه و حواشی از صفحه ۵۹ بیاض است - خط نستعلیق نیم
 دودانگ متوسط - رقم احمد بن کاظم طهرانی - تاریخ تحریر سال ۱۲۲۰
 (شماره ۴۷۹۳)

در متن نسخه دیوان حافظ و در حاشیه شرح ابیات آنست و
 شارح علوم نیست .

متن مشتمل است بر :

غزلیات (مرتب) - مثنویات - ساقی نامه ها - مقطعات - بخشات
 رباعیات - قصاید - ترجیعات .

آغاز : مانند نسخه شماره ۱۷۳ .

پایان غزلیات :

« چون نیست نقش هستی در هیچ حال ثابت

حافظ مکن شکایت تا بی خوریم حالی »

« حسب الفرمایش ... عبدالعزیزخان ... فقیر حقیر ... »

احمد ابن میرزا کاظم طهرانی این دیوان فرخنده عنوان خواجه حافظ
 شیرازی را ... در روز پنجشنبه بیست و یکم شهر ذی حجه سنه ۱۲۲۰
 یکهزار و دویست بیست و یکم قلمی نمود . «

پایان :

« آنکه از سر غیب گوید راز هست دیوان حافظ شیراز »

« این جواهر بی بدل که مبرا از عیب و خلل است ، بتاریخ روز بیست و پنجم شهر شوال المکرم یکهزار و دویست و هفتاد و چهار بود که مطبوع طبع سردار حیدر خان خلع سردار رحم دل خان گردید بمبلغ دویست و پنجاه تومان رایج کابلی هدیه گردید . الهی بخیر و عاقبت همیشه مطالعه کنند . آمین . »

آغاز شرح دیوان :

« دانا و آگاه باش . یا ایها الساقی ای هر کداسی نوشاننده .. ادرکاساً بگردان پیاله را . و ناولها و بنوش و بنوشان آنرا بیاید دانست که چون بعضی از الفاظ چنانکه ساقی و نافه و طره ... »

پایان شرح دیوان :

« الحال بخوریم که آن هرگز متغیر و متبدل نشود . اگرچه دوران متغیر و متبدل شود والله اعلم بالصواب منه المبدأ والیه المآب تمام شد . »

تزیینات و تذهیبات نسخه همه کشمیری است .

(۴۹۰)

کمال (کمال الدین مسعود خجندی)

(م . ۸۰۳۰)

باندازه ۱۶۰ × ۲۵۵ - جلد ساغری تریج و سر تریج بریده
ضربی زمینه طلا گل مشکی ، اندرون میشن عنابی تریج منگنه مذهب
کاغذ بغدادی جدول زرین آب دیده - عنوانها بخط رقاع بقلم زر و جای

بعضی عنوانها بیاض - پشت صفحه اول یک ترنج مذهب منقش -
لاجوردی دارد که در میان آن روی متن لاجورد بخط رقاع بقلم زر
نوشته است :

« برسم کتب خانه جناب سعادت مآب مکرمت مناب دولت
آیات مفخر الامجد و الاعظم و الاعیان ، اکرم اکابر العصر و الزمان
ملجاء جماهیر الاشراف متبع المکارم و اللطاف ، عون الضعفا و
المساکین مقرب حضرت الملکوک و السلاطین
انک چون او دیده گردون تدید

وانک چون او مادر دوران نژاد

جلال الحق والدنیا والدین عظم الله تعالی شأنه و رفع
قدره و مکانه فی تاریخ سنه خمس و ثلاثین و ثمانمائة » (متأسفانه درست
یک کلمه را که اصل نام است محو کرده اند) - یک بر لوح مذهب
مرصع که در کتیبه آن روی لاجورد بپخته اندازی زر بخط ثلث و رقم
مفیداب نوشته شده است : « ذکر الله اعلی و بالتقدیم اولی » - ۳۰ =
صفحه ، هر صفحه ۱۵ سطر ، هر سطر یک بیت ۹۲ میلیمتر - خط -
تستعلیق کتابت متوسط قدیم - بدون رقم ، تاریخ تحریر سال ۸۳۵
(شماره ۱۰۱۳۹)

نسخه مشتمل است بر :

غزلیات (مرتب) - مقطعات - رباعیات - معنیات - مفردات .

آغاز :

« افتتاح سخن آن به که کند اهل کمال

پشای ملک الملک خدای متعال »

پایان :

« نامه شوق من ای کاتب ندارد مقطعی

بعد از این منویس دیگر نامها را و السلام

« سنه خمس و ثلاثين و ثمانمائة . »
بعد از صفحه ۴۵۳ و آخر غزلیات هر یک لاقط یک ورق
ساقط است .

انتقالی از کاخ بلور بکتابخانه است .

(۴۹۱)

کمال خجندی

باندازه ۱۱۵ x ۱۹۰ - جلد تیماج ماشی جدول کشیده - کاغذ
اصفهائی نخودی جدول دار - عنوانها بشنگرف و زر یک سرلوح خوش
مذهب مرصع لاجوردی که در کتیبه آن عنوان کتاب بخط رقاع بزر
تحریر دار نوشته شده است - ۳۷۹ صفحه ، هر صفحه ۱۷ سطر ، هر
سطر یک بیت ۷۲ میلیمتر - خط نسخ مانند کتابت خفی متوسط -
بدون رقم و تاریخ تحریر (قرن ۹) (شماره ۴۹۷)

نسخه مشتمل است بر :

غزلیات (مرتب) مقطعات - رباعیات .

آغاز : مانند نسخه پیشی

پایان :

« می خواست سخن زدست بی طبعان داد

دادم باشارت خرد داد سخن

از آخر نسخه لاقط یک ورق ساقط است .

بسال ۱۲۸۲ از عرض ناصرالدین شاه گذشته و بالای صفحه

اول مهر او را دارد .

کمال خجندی

باندازه ۱۱۷ × ۲۱۰ - جلد تیماج سبز ساده - کاغذ بخارائی
جدول زرین - عنواتها بخط رقاع خوش بلاچورد و زر - بعضی صفحات
وصالی شده - دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب مرصع عالی فرسوده
که در میان هر صفحه پنج مصراع از آغاز دیوان نوشته شده و بین
سطور طلااندازی است - ۴۷۰ صفحه ، هر صفحه ۱۰ سطر ، هر سطر
یک بیت ۷۰ میلیمتر - خط نستعلیق کنایت خنی خوش قدیم - رقم
نعیم الدین - تاریخ تحریر سال ۹۰۱ . (شماره ۳۰۲۲)

نسخه مشتمل است بر :

غزلیات (مرتب) - مقطعات - رباعیات - منردات .

آغاز : مانند نسخه پیش .

پایان :

« شبی کردم نیاز پای بوسش ز ناگه پای او دیدم پیاپی »

« ثم الكتاب بعون الملك الوهاب ... علی يد العبد المذنب
نعیم الدین الکانب فی شهور سنه احدى وتسعمائه . »

بعد از صفحه ۱۱ و از آخر غزلیات لا اقل یک ورق ساقط است
بیش از متن کتاب ترجمه احوال کمال در دو صفحه بخط میرزا
محمد ساوجی نوشته و الحاق شده است .

ثبتها و بادداشتهها در صحافی بکاغذ وصله چسبیده شده و کیفیت ورود
بکتابخانه معلوم نیست .

(محمد بن عزالدین بن عادل بن عادل بن یوسف)

(شیرین تبریزی)

(۸۰۹۰ م)

باندازه ۱۲۵ × ۲۲ - جلد مغوای ابره کاخذ سبز جدول مذهب
کاغذفرنگی جدول و کمند اکلیلی دو صفحه اول بین سطور اکلیل کار
یک سرلوح اکلیلی خوش که در کتیبه آن بسرخی عنوان کتاب نوشته
شده است - ۱۷۴ صفحه ، هر صفحه ۱۳ سطر ، هر سطر یکت بیت ۶۵
سیلیمتر - خط شکسته نستعلیق کتابت حقی جلی خوش - رقم میرزا آقا
ایتالو - تاریخ تحریر سال ۱۲۹۷ . (شماره ۳۱۲۵)

نسخه مشتمل است بر : غزلیات (مرتب) - چه قصیده و قطعه
رباعیات .

آغاز خورشید درخت چو گشت پیدا ذرات دو کون شد هویدا
بایان « از نور رخ و ظلمت زلفت دایم قومی همه مؤمنند و قومی کافر

حسب الفرما بش . . . آقائی آقای ابراهیم خلیل خان . . . حکمران
مملکت دارالعباده یزد مستعجلاً تحریر شد . فی یوم الجمعة شانزدهم
شهر ذیحجه الحرام سنه سبعة وتسعين ومائین بعد الف . علی ید الاقل
الحقیر میرزا آقائی ایتالو اتمام پذیرفت سال ۱۲۹۷ . »

سال ۱۳۰۸ خریداری شده و ناصرالدین شاه کیفیت خرید را بخط
خود در پشت صفحه آخر نوشته است .